

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ
ИНСТИТУТ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НАПН УКРАИНЫ
ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ ХАРЬКОВСКОЙ
ОБЛАСТНОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ АДМИНИСТРАЦИИ
СЕВЕРО-ВОСТОЧНЫЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТР НАН УКРАИНЫ И МОН УКРАИНЫ
СОЦИОЛОГИЧЕСКАЯ АССОЦИАЦИЯ УКРАИНЫ
СОВЕТ РЕКТОРОВ ХАРЬКОВСКОГО ВУЗОВСКОГО ЦЕНТРА
ХАРЬКОВСКИЙ УНИВЕРСИТЕТСКИЙ КОНСОРЦИУМ
ХАРЬКОВСКАЯ АКАДЕМИЯ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
ХАРЬКОВСКИЙ ГУМАНИТАРНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
«НАРОДНАЯ УКРАИНСКАЯ АКАДЕМИЯ»

**Интеллектуальный потенциал общества
в условиях перманентных социальных изменений:
пути сохранения и развития
(ГР № 0117U005126)**

МАТЕРИАЛЫ
XVIII МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

**УНИВЕРСИТЕТСКО-ШКОЛЬНЫЕ КЛАСТЕРЫ:
МИРОВОЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО
АДАПТАЦИИ В УКРАИНЕ**

Харьков
Народная украинская академия
14 февраля 2020 г.

Редакционная коллегия:

Астахова Е. В.	д-р ист. наук (гл. ред.)
Астахова В. И.	д-р ист. наук
Батаева Е. В.	д-р филос. наук
Зверко Т. В.	канд. социол. наук
Михайлева Е. Г.	д-р социол. наук
Нечитайло И. С.	д-р социол. наук
Тарасова Е. В.	д-р филол. наук
Тимошенкова Т. М.	канд. филол. наук
Чибисова Н. Г.	канд. филос. наук

Индексируется в Международной наукометрической базе данных Index Copernicus

До збірника увійшли матеріали XVIII міжнародної науково-практичної конференції «Університетсько-шкільні кластери: світовий досвід і перспективи його адаптації в Україні» (14 лютого 2020 р., Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»).

Матеріали присвячено різним аспектам формування кластерної моделі освіти та її ролі в розвитку освітнього поля. У статтях розкрито сутність університетсько-шкільних кластерів, концептуальні засади їх становлення, розвитку й функціонування в сучасному світі. Окрему увагу приділено моделям управління університетами в умовах кластерності освітньої системи. Окреслено проблеми й перспективи взаємодії ключових стейкхолдерів у кластерних системах.

У59 **Университетско-школьные** кластеры: мировой опыт и перспективы его адаптации в Украине : материалы XVIII ежегод. Междунар. науч.-практ. конф., Харьков, 14 февр. 2020 г. / М-во образования и науки Украины, Ин-т высшего образования НАПН Украины, Харьк. гуманитар. ун-т «Нар. укр. акад.» [и др. ; редкол.: Е. В. Астахова (глав. ред.) и др.]. – Харьков : Изд-во НУА, 2020. – 224 с. – (Интеллектуальный потенциал общества в условиях перманентных социальных изменений: пути сохранения и развития).

В сборник вошли материалы XVIII международной научно-практической конференции «Университетско-школьные кластеры: мировой опыт и перспективы его адаптации в Украине» (14 февраля 2020 г., Харьковский гуманитарный университет «Народная украинская академия»).

Материалы посвящены различным аспектам формирования кластерной модели образования и ее роли в развитии образовательного поля. В статьях раскрыта сущность университетско-школьных кластеров, концептуальные основы их становления, развития и функционирования в современном мире. Отдельное внимание уделено моделям управления университетами в условиях кластерности образовательной системы. Обозначены проблемы и перспективы взаимодействия ключевых стейкхолдеров в кластерных системах.

УДК 37.014/.09-025.27

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
INSTITUTE OF HIGHER EDUCATION OF THE NATIONAL ACADEMY
OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE
DEPARTMENT OF SCIENCE AND EDUCATION OF KHARKIV
REGIONAL STATE ADMINISTRATION
NORTH-EASTERN SCIENTIFIC CENTER OF NATIONAL ACADEMY
OF SCIENCES AND MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
SOCIOLOGICAL ASSOCIATION OF UKRAINE
BOARD OF RECTORS OF KHARKIV HEI CENTER
KHARKIV UNIVERSITIES CONSORTIUM
KHARKIV ACADEMY OF CONTINUOUS EDUCATION
KHARKIV UNIVERSITY OF HUMANITIES “PEOPLE’S UKRAINIAN ACADEMY”

**Intellectual Potential of Society in the Context
of Permanent Social Changes:
Ways of Retaining and Development**

PROCEEDINGS
OF THE ANNUAL XVIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**UNIVERSITY-SCHOOL CLUSTERS: BEST PRACTICES
AND THE PROSPECTS FOR THEIR ADAPTATION TO
UKRAINIAN CONTEXT**

**Kharkiv
People’s Ukrainian Academy
14 February 2020**

Editorial board:

Astakhova Ye. V.	Dr.Sc. (History) (editor in chief)
Astakhova V. I.	Dr.Sc. (History)
Bataeva Ye. V.	Dr.Sc. (Philosophy)
Zverko T. V.	Ph.D. in Sociology
Mykhaylyova K. V.	Dr.Sc. (Sociology)
Nechitaylo I. S.	Dr.Sc. (Sociology)
Tarasova YE. V.	Dr.Sc. (Philology)
Timoshenkova T. M.	Ph.D. in Philology
Chybisova N. G.	Ph.D. in Philosophy

Indexed in the Index Copernicus

University-School clusters: Best practices and the prospects for their adaptation to Ukrainian context : the Proceedings of the XVIII International Scientific and Practical Conference, Kharkiv, 14-th Febuary 2020 / Institute of Higher Education of the National Acad. of Educational Sciences of Ukraine, Kharkiv Univ. of Humanities “People’s Ukrainian Acad.” [et al. ; editorial board.: Ye. V. Astakhova (ed. in chief) et al.]. – Kharkiv : PUA Publ., 2020. – 224 p. – (Intellectual Potential of Society in the Context of Permanent Social Changes: Ways of Retaining and Development).

The proceedings of the XVIII International Scientific and Practical Conference “University-School clusters: Best practices and the prospects for their adaptation to Ukrainian context” held on 14 February, 2020, at Kharkiv University of Humanities “Peoples Ukrainian Academy” include a variety of articles on the issues of the formation of a cluster-based educational model and its role in the development of the educational space.

Covered are the essence of university-school clusters, the conceptual framework for their evolvment, development, and functioning in todays context with special attention paid to the models of the university management under the cluster-based educational system as well as to the problems and prospects of interaction between the key stakeholders in cluster systems.

UDC 37.014/.09-025.27

2. Овчарук О.В. (ред.) (2004). *Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи*. Київ: К.І.С., 112 с.
3. Куликовський, С. (2014). Генеза поняття «компетентність» у європейській та українській педагогічній науці. *Людинознавчі студії*. Дрогобич: Видав. відділ ДДПУ ім. Івана Франка, вип. 29, ч.1. Педагогіка, с. 94.

References

1. Bolotov, V.A., Serikov, V.V. (2003). Kompetentnostnaja model' : ot idei k obrazovatel'noj paradigmi [Competency model: from idea to educational paradigm]. *Pedagogika*, 10, pp.7–13.
2. Ovcharuk, O., ed. (2004). *Kompetentnisny'j pidxid u suchasnij osviti : svitovy'j dosvid ta ukrajins'ki perspekty'vy' [Competent Approach in Modern Education: World Experience and Ukrainian Perspectives]*. Kyiv: K.I.S., 112 p.
3. Kulikovsky, S. (2014), Geneza ponyattya «kompetentnist» u yevropejs'kij ta ukrajins'kij pedagogichnij nauci [Genesis of the concept of «competence» in European and Ukrainian pedagogical science]. In: N., Skotina, ed. *Lyudynoznavchi studiyi*. Drohobych: Vydav. viddil im. Ivana Franka, 29, 1. Pedagogika, p. 94.

V Kuzmin, M. Kuzmina

A PERSONAL COMPETENCE PORTFOLIO AS A TECHNOLOGY FOR REALIZATION OF CAREER PREFERENCES IN THE CONTEXT OF EDUCATIONAL CLUSTERS FUNCTIONING

Abstract

The competence portfolio of an individual as a technology for realization of their career preferences in the context of educational clusters functioning is examined in the publication. Career strategies in educational clusters fully tested and formalized through the development of a competence portfolio are identified. According to the paper, a competence portfolio enables quantitative and qualitative assessment of the competences of a particular individual. A competence portfolio can be verified by directly measuring the competences by the employer or other interested parties at certain intervals. The authors highlight the relevance of creating a comprehensive online competence assessment system, which would complete the cycle of individual competence assessment, and would be a breakthrough in assessing the potential of a particular person's career strategy.

Key words: career, personality, technology, competence, education, cluster.

В. В. Любарець

ДУАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОГО КЛАСТЕРУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Антропогенність цивілізації, сучасні соціокультурні реалії, перевага гуманістичної парадигми в освіті диктують необхідність розроблення інновацій в освітньому середовищі. Виникнення та передача інформації відбувається в науці та освіті. Інформація визначає зміст процесу становлення цивілізацій нового типу, а також є прискорювачем освітніх процесів, що генеруються інформаційно-технологічним або постіндустріальним суспільством.

Сучасний освітній простір, в умовах глобалізації, потребує сучасних продуктивних інноваційних форм об'єднання суб'єктів господарювання для забезпечення механізму конкурентоспроможності соціально-економічних систем. Ефективним інструментом підвищення конкурентоспроможності в освітньому середовищі стали кластери, які здатні активізувати мотивацію соціально-економічних суб'єктів до продуктивної діяльності, стимулюючи багатомірність та багатоаспектність розвитку освіти.

Освітні кластери є зразками у зарубіжних країнах: Канаді, Німеччині, США, Фінляндії, Франції, Японії та інших, – які в кожній державі відрізняються змістом, організацією та принципами функціонування. Запровадження в Україні даної інноватики не має єдиної моделі реалізації кластерної політики. Є. Чернишова визначає освітній кластер як мережу «постачальників, виробників і споживачів освітніх послуг і технологій, а також елементів освітньої інфраструктури, діяльність яких ґрунтується на позитивних синергетичних ефектах освітньої агломерації» [1].

Організація освітнього кластеру поєднує взаємозалежні інтелектуальний, фінансовий та матеріальний ресурси для забезпечення конкурентних переваг у певному напрямі освітньої діяльності. Як інновація, кластер вирішує проблему інтеграції науки й освіти між собою та з виробництвом із метою підготовки творчого, конкурентоспроможного фахівця на часі.

Освітні кластери є консорціумами і мають на меті узгодженість між навчальним закладом та потенційним роботодавцем (підприємством, організацією), тісна співпраця яких є системою у структурі галузевих кластерів та дуальної системи навчання.

Концепцією підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти передбачено розробку плану заходів на 2018–2022 роки по реалізації дуального навчання вважаємо доцільною в умовах освітньо-галузевої кластеризації, що сприятиме переходу на якісно новий рівень професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах адаптованих до реалій професійного середовища, що як наслідок:

- зміцнює та удосконалює практичну складову освітнього процесу з достатнім рівнем теоретичної підготовки;
- забезпечує взаємозв'язок, взаємопроникнення та взаємовплив різних систем (наука, освіта, підприємство, соціокультурне середовище), для модернізації спрямованої на якісну освіту;
- підвищує якість підготовки фахівців відповідно до реалії «вимог ринку праці та забезпечення національної економіки кваліфікованими фахівцями»;
- посилює роль роботодавців та фахівців об'єднаних у системі підготовки кваліфікованих кадрів: від формування змісту освітніх програм до оцінювання результатів навчання;
- модернізує зміст освіти з метою приведення їх у відповідність до сучасного змісту професійної діяльності;
- підвищує рівень конкурентоздатності випускників закладів освіти в умовах глобалізації та сприяє зростанню рівня зайнятості молоді;
- скорочує період адаптації випускників до професійної діяльності;
- підвищує мотивацію здобувачів освіти до навчання» [2].

Для підготовки менеджерів СКД актуальним є процес інтегрування у освітній кластер спеціалізованих підприємств галузей освіти, науки та культури, у який увійдуть навчальні заклади різного рівня акредитації, різні підприємства та організації соціокультурної діяльності.

Підвищення якості підготовки майбутнього менеджера соціокультурної діяльності (СКД) відбувається завдяки зіставленню результатів: здатностей, здібностей, компетентності та готовності. Професійна підготовка майбутніх менеджерів СКД покликана розвивати їх якості, що сприятимуть успішній соціалізації та адаптації поза межами навчального закладу, а саме:

- здатність адаптуватись в реаліях професійної діяльності;
- мобілізуватись в нестандартних ситуаціях;
- здатність відповідально ставитись до обов'язків;
- здатність до професійної комунікації;
- рішучість;
- здатність працювати в команді;
- ініціативність;
- готовність до професійного ризику.

Саме з формуванням професійних компетентностей майбутніх менеджерів СКД забезпечує конкурентоспроможність випускників на ринку праці. Професійна підготовка майбутніх

менеджерів СКД не може будуватись тільки на теоретичних знаннях, а потребує готовності його до практичної реалізації набутих вмінь та навичок.

Реалізація дуального навчання в кластерній освітній системі підготовки майбутніх менеджерів СКД, сприятиме переходу на якісно новий рівень професійної підготовки в галузі «Культура і мистецтво»; формуванню загальних і професійних компетентностей випускників галузі; забезпеченню конкурентоспроможності та затребуваності майбутніх фахівців на ринку праці міжгалузевих кластерів; розвитку ефективної системи соціального партнерства у сфері професійної освіти, що в наслідку забезпечить конкурентоспроможність соціокультурної діяльності на міжнародному ринку.

Отже переваги дуальної професійної освіти в середовищі освітнього кластеру професійної підготовки майбутніх менеджерів СКД полягають:

- в забезпеченні освітнього процесу всіма видами практики з залученням майстрів з підприємства;

- можливості формування умінь, навичок, здатностей та професійних компетентностей в умовах інформаційно-освітнього середовища, максимально наближеного до підприємства під керівництвом викладача та майстра;

- можливості цільового поповнення рядів кадрового капіталу підприємства (учасника кластеру) вже адаптованими менеджерами СКД;

- забезпеченні адаптації та працевлаштування на підприємствах (учасниках кластеру);

- матеріальній підтримці майбутніх менеджерів СКД під час практики;

- можливості професійного зростання у межах безперервного освітнього процесу галузевого кластеру на проміжку від школи через заклад вищої освіти до практичного навчання на підприємстві за спеціальним навчальним планом;

- в розвитку творчості, формуванні комунікабельності майбутніх менеджерів СКД.

В такому разі молодий фахівець не потребує психологічної та професійної адаптації при працевлаштуванні, при вирішенні складних ситуацій у процесі роботи.

Список бібліографічних посилань

1. Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти: розпорядж. КабМінУ від 19 верес. 2018 р. № 660-рю URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80> (дата звернення 11 січн. 2020).

2. Чернишова Є. Р. Освітні кластери як шлях підвищення конкурентоздатності навчальних закладів системи післядипломної педагогічної освіти / НАПН України; ун-т менедж. освіти. Київ: Пед. думка. 2012. 472 с.

References

1. KabMin Ukraine (2018). *Pro sxvalennya Konceptiyi pidgotovky' faxivciv za dual'noyu formoyu zdobuttya osvity'* [About the approval of the Concept of training specialists in the dual form of education.]. [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80> [Accessed 11 Jan. 2020].

2. Cherny'shova, Ye. R. (2012). *Osvitni klasteri'yak shlyax pidvy'shhennya konkurentozdatnosti navchal'ny'x zakladiv sy'stemy'pislyady'plomnoyi pedagogichnoyi osvity'* [Educational clusters as a way of increasing the competitiveness of educational institutions of the system of postgraduate pedagogical education.]. Kyiv: Pedagogichna dumka, 472 p.

Vladyslava Liubarets

DUAL EDUCATION OF THE EDUCATIONAL CLUSTER PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MANAGERS SOCIO-CULTURAL ACTIVITIES

Abstract

The article deals with the dual system of professional training of future managers of socio-cultural activity in the environment of the educational cluster. The educational cluster is represented as consortia

aiming at the coherence between the educational institution and the potential employer (enterprise, organization), the close cooperation of which is a system within the structure of industry clusters and dual training system. The organization of an educational cluster combines interdependent intellectual, financial and material resources to provide competitive advantages in a particular area of educational activity. As an innovation, the cluster solves the problem of integrating science and education with one another and with production to train a creative, competitive specialist on time. The advantages of dual vocational education in the environment of the vocational training cluster of future managers of the CDS are determined: providing the educational process with all types of practice with the involvement of masters from the enterprise; ability to develop skills, abilities, professional competences in an information and educational environment, as close as possible to the enterprise under the guidance of a teacher and master; possibility of purposeful replenishment of the staff capital rows of the enterprise (cluster participant) by already adapted SKD managers; possibility of adaptation and employment at enterprises (cluster participants); financial support for future CDM managers during practice; the possibility of professional growth within the continuous educational process of the industry cluster at intervals from school through higher education institution to practical training at the enterprise under a special curriculum; young specialist does not need psychological and professional adaptation in employment, in solving situations in the work process; development of creativity, formation of communication skills of future SKD managers. Further research is to characterize the educational cluster system of training future managers of socio cultural activity.

Key words: socio-cultural activities, educational cluster, managers, professional training, dual training.

Л. М. Матросова

ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКО-ШКІЛЬНИХ КЛАСТЕРІВ ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Розвиток сучасного інформаційного суспільства відбувається в умовах зміни сфери освіти, виникнення нового формату взаємодії її різних рівнів, появи нових знань та вимог до фахівців у будь-якій галузі економіки. Наразі відбувається зникнення одних спеціальностей та виникнення інших. Інколи студенти можуть починати навчання за спеціальністю, що через певний час може стати неактуальною. Загальна середня освіта також знаходиться у складній ситуації, що пояснюється впливом двох основних чинників. По-перше, у сучасних умовах освіта є не тільки безпосередньо процесом навчання, але й процесом підготовки дитини до життя в суспільстві, ознаки якого через швидкі зміни складно визначити на перспективу. По-друге, у суспільстві спостерігається реформування освіти на принципах, що притаманні новій хвилі технологічної революції. Діти, які наразі є школярами, народилися у епоху розвитку новітніх цифрових технологій. Саме тому у шкільній та університетській освіті використання традиційних технологій навчання не завжди є ефективним, оскільки обсяги інформації такі, що учні та студенти в неї досить орієнтуються. У сучасних умовах вчителі та викладачі не відіграють провідної ролі у якості джерела інформації. Вони засвоюють нову роль помічника (т'ютора) учня або студента. Враховуючи нові підходи, слід трансформувати традиційну школу у навчальний заклад, що надає дитині можливість отримати навички самостійного пошуку інформації з метою її подальшого засвоєння.

У розвинених країнах світу наразі більш розповсюдженими є новітні методики навчання. Останні дослідження у сфері нейробіології та нейролінгвістики свідчать, що у процесі навчання при використанні, наприклад, лекційної форми подання матеріалу мозок людини працює лише на 5% своїх можливостей. Такий підхід слід вважати малоефективним способом навчання. Слід враховувати, що отримані у процесі навчання професійні знання застарівають протягом 3–5 років. Саме тому країни північної Європи, Канада, Австралія, Сінгапур, Південна Корея використовують технології навчання, що передбачають не лише передачу знань, але й засвоєння